

in Psalmis? Non omnis magnitudo virtutis, non norma justitiæ, non pudicitiae decor, non prudentiæ consummatio, non patientiæ regula, non omne quidquid potest dici bonum? Procedit ex ipsis Dei scientia perfecta, prænuntiatio Christi in carne venturi, et communis resurrectionis spes, suppliciorum metus, gloriæ pollicitatio, mysteriorum revelatio: omnia prorsus in his velut magno quodam et communi thesauro, recondita atque conferta sunt bona.

Quem librum Propheta, cum multa sint organa musicorum, huic tamen organo quod Psalterium appellatur, aptavit; de superioribus, ut mihi videtur, inspiratam Dei (a) gratiam per Spiritum san-

(a) Alias, *ei*.

ctum docens. Quoniam quidem hoc solum organum musicorum sonos de superioribus habere fertur. Cithara namque, vel lyra, ex inferiori parte æs vel tympanum habens, resultat ac resonat ad plectrum: psalterium vero harmonias de superioribus habere refertur aptatas, et sonorum causas desuper dare. Quo scilicet etiam per hoc nos doceamur, quæ sursum sunt et quæ superiora attendere; et quæ infima, id est, vitia carnalia declinare. Sed illud arbitrator profundius nobis prophetica hac indicari ratione, ac per formam nos organi istius edoceri, quod hi qui diligentes et apti, moderatique sunt moribus, facile pervium ad superiora iter habeant. Sed videamus tandem, quid etiam ipsa Psalmorum indicent initia.

IN PRIMUM PSALMUM ANNOTATIO,

In editis quidem antiquioribus Augustino tributa, sed non in omnibus Mss. reperta, neque de Psalmorum auctore consentiens cum Augustini opinione in lib. 17 de Civitate Dei, c. 14.

Diversa sunt genera prophetiæ: et proinde cujus hæc vox, vel in qua persona proprie dictum sit, aut cur titulum non habeat, requiramus. Centum itaque et quinquaginta Psalmos esse, nulla dubitatio est, et qui Psalmus quotus sit, vel a quo recitatus sit, titulorum inscriptione ostenditur. Non enim omnes Psalmi a David editi sunt. Ipse enim David ex omni populo quatuor principes Spiritu sancto mundatos elegit, quorum nomina sunt Asaph, Eman, Ethan, et Idithun, ut in quemcumque divinus Spiritus intrasset, hymnum Deo caneret. David ergo solus novem psalmos ore proprio cecinit: reliqui autem ab illis quatuor principibus, juxta titulorum inscriptionem, sunt dicti. Hic autem quia titulum, sicut jam dixi, non habet; requirendum nobis est, qua ratione inter cæteros solus non habeat tituli inscriptionem, vel a quo fuerit recitatus. Nam si Psalmographus secundum et tertium et quartum et omnes vel in numero redigere, vel causas singulorum ostendere potuit; cur non et huic titulum imposuit, et utrum primus esset, osten-

dit? Sed quia hic psalmus propriam vocem Dei loquentis inducit, ideo titulum non habet, ne quid divino eloquio præponeretur, aut primus diceretur, qui non primus, sed unus est appellatus: et ideo prætitulationem habere non potuit, nec debuit, ne si habuisset ut primus esset, melior tantum in ordine numeri, non auctoritate judicaretur: aut ne, ut jam relatum est, aliquid præponeret divino eloquio Psalmographus, prætitulatione præposita. Nam et præ cæteris potuisset intelligi, si primus dictus fuisset. Et ideo solus titulum non habet, ut perspicuum esset quantum inter cæteros emerit. Unde jam animadvertere debet Prudentia Vestra, quanta vis, quanta auctoritas, quanta ratio in hoc psalmo versetur, cui nec titulum ausus est scriba præponere, nec numerum indicare; ut solum eum et unum, potius quam primum ostenderet. Igitur quia favente Deo, et vocis auctoritas jam ostensa est, et tituli ratio demonstrata; superest, ut de ipso psalmo tractemus.

SYLLABUS CODICUM

AD QUOS RECOGNITUM EST AUGUSTINI OPUS IN PSALMOS.

MANUSCRIPTI CODICES.

Abbatiae S. Audoeni Rotomagensis, qui annos fere 700 præferunt.

Beccensis Abbatiae Mss. ejusdem ætatis.

Belgici codices, id est, Variantes lectiones per Lovanienses Theologos collectæ.

S. Benigni Divionensis Mss.

Bellovacensis Ecclesiae antiquissimus codex in postremos 50 psalmos.

Christinæ serenissimæ Suecorum Reginae unus, septemdecim ex prioribus psalmis, id est a 34 ad 50 continens; et alter posteriores triginta duos, a 119 scilicet ad 150.

Colbertini codices optimæ notæ.

Corbeienses per totum hoc opus duo, et interdum plures in eosdem tractatus, plerique ante annos 800 scripti.

Abbatiae de Cultura apud Cenomanos perantiquus codex in priores 50 psalmos.

Ferrariensis Abbatiae codex viginti sex Psalmos complectens, a 63 ad 98.

Floriacenses Mss. annorum circiter 700.

S. Mauri Fossatensis perantiquus Ms. in psalmos Graduales.

RR. PP. Fuliensium S. Bernardi Parisiensis Mss. duo: alter psalmos sexdecim, a 35 ad 50; alter octodecim continet, nempe a 101 ad 118.

Ecclesiae S. Gatiani Turonensis optimæ notæ codex in priores centum psalmos.

Gemeticensis Abbatiae Mss. annorum fere 700.

Mss. S. Germani a pratis in suburbio Parisiensi.

Lyrensis Abbatiae codices.

S. Michaelis in periculo maris.

Noviomensis Ecclesiae Mss. qui 600 ad minus annos referunt.

Pratellensis Abbatiae codices ante annos item 600 scripti.

Regius miræ magnitudinis et in duos nunc tomos divisus liber, qui in prima pagella vacua præfert: « Hoc im-
« mens Boccacii de Certaldo, poeta nostri temporis, quod
« de Florentia Mediolanum ad me pervenit 1355, april.
« 10. » Quod Francisci Petrarchæ manu inscriptum intel-
liges ex data ab ipso ad Boccacium epistola, quæ Va-
riarum in Veneta editione est 24, in Basileensi autem 22,
incipiens: « Beasti me munere magnifico, » etc. Ubi
Augustini in Psalmos opus immensum totum uno volu-
« mine comprehensum, » Boccacii beneficio sibi transmis-
sum testatur, scribens « Mediolani V idus maii. » Episto-
lam ex integro relatum habes supra inter præfationes in
hunc tomum, col. 59-60.

Ex Abbatia S. Remigii Remensis plures in eosdem Psalmos, quidam ante annos 500, alii ante 800 scripti.

S. Theoderici prope Remos libri aliquanto recentioris ætatis.

Vaticanae Bibliothecæ codex in priores quadraginta novem psalmos.

Vindocinensis Abbatiae Mss.

EDITI CODICES.

Am. Id est, liber Basileæ excusus per Joannem de Amerbach, anno Domini 1489.

Er. Desiderii Erasmi cura castigatus, et Frobeniano prelo editus Basileæ, anno 1529.

Lov. Juxta Lovaniensium Theologorum recognitionem impressus Antuerpiæ, Plantiniani typis, an. 1576.

Comparavimus præterea eas omnes editiones initio Retr. et Confess., t. 1, memoratas. M.